

ROJSTVO POD MORSKO GLADINO

Dragi moji,

naj se najprej predstavim. Ime mi je Ferdo. Uradno sem sicer Ferdinand Beloglavi Lakotnik s Solin, vendar svojega dolgega imena ne maram preveč. Zdi se mi nekako bahavo. Pripadam vrsti, ki jo ljudje imenujejo rumenonogi galeb. Moji predniki so se priselili z juga in že nekaj desetletij živijo v Sečoveljskih solinah. V svojem dolgem življenju sem slišal že mnogo zgodb, a nobena me ni ganila tako kot tista, ki mi jo je povedala mlada Leonora.

Spoprijateljila sva se neko zimo, ko sem bil še čisto mlad. Moje perje je bilo še rjavkasto in noge še niso postale lepo rumene. Takrat je priplavala v naše morje, da bi si potešila lakoto. Ampak naš zaliv je plitev, morje pa je pozimi hladno in tudi hrane ni veliko. Posebej ne za tako velike živali, kot je bila Leonora. Za nas, galebe, ne pozimi ne poleti ni hude sile. Že dolgo nismo več odvisni le od hrane, ki nam jo ponuja morje. Na našo srečo ljudje vsepovsod puščajo različne odpadke in med njimi se vedno najde kakšen slasten zalogaj za lačne galebje kljune. Res je konkurenca huda, zato je treba biti stalno na preži, ampak želodčki so kljub temu vedno polni.

S kiti pa je drugače. Vsaj tako mi je povedala Leonora. Bila je prva kitovka, ki sem jo spoznal. In najbrž tudi zadnja. Čeprav imam prijatelje vsepovsod in sem z novicami vedno na tekočem, do tistega dne nisem vedel za kite. Ravno sem si urejal perje, ko je vsa vznemirjena priletela Zarja, moja sestrična v petem kolenu po materini strani, in vpila:

»Ferdo, Ferdo, Ferdo! A si slišal? V morju je ogromna riba!«

Postal sem pozoren. Ribe nama zelo teknejo, če le prideva do njih ... in če je zelo velika ... Obetala se je pojedina in urno sva poletela proti Piranu. Na morski gladini nedaleč od obale se je risala temna senca. Gibala se je počasi in lahkotno. Občasno je iz odprtih na glavi izpuhnila zrak ter ob tem dvignila oblak drobnih kapljic. Potem se je potopila v globino in njeno gromozansko telo je izginilo izpred naših oči. Čudna riba...

»Madonca, kaj pa je to za en vrag?« sem vprašal Zarjo. »A ni malo čudna za ribo? Še nikoli nisem videl, da bi ribe pihale.«

»Pojma nimam. Glej, tamle je najina jata, greva jih vprašat, ali oni vedo kaj več.«

Nad morjem so bili zbrani vsi najini sorodniki, znanci in prijatelji in razlegal se je strašanski živžav. Da je tole za vsakogar prevelik zalogaj, je bilo vsem jasno, glavno vprašanje pa je bilo, kdo je nenavadno bitje in kaj išče pri nas. A nihče ni poznal odgovora.

Potem je tam od juga priletel deda Julče. Bil je najstarejši galeb, kar sem jih poznal. Nihče ni natančno vedel, koliko pomladi že šteje, ampak Julče je poznal stvari, o katerih še nikoli nismo slišali.

»Kaj se pa tako derete?« je vprašal. »A gori voda ... a se bo morje posušilo?«

»Deda Julče, deda Julče!«, so vpili galebi vseprek. »Glej, gromozanska riba!«

Julče je zaokrožil nad nenavadno pojavo, malo postal v zraku in naredil še en krog, potem se je pridružil jati. »To je kit!« je svečano izjavil.

»Kakšne vrste riba pa je kit? In kaj dela tukaj? Od kod je prišel?« so hiteli spraševati galebi.

Julče se je usedel na vrh jambora v bližini zasidrane jadrnice in pojasnil: »Kit ni riba, ampak sesalec. Tako kot ljudje in tiste njihove zverinice, ki jih vodijo na povodcih. Njegova kri je vedno topla in diha drugače kot ribe. Zato se dviga na površino po zrak.«

Nekateri galebi so posedli na ograjo in palubo jadrnice, drugi so krožili v bližini. Bili so že precej utrujeni in v želodcih jim je začelo kruliti. Tale kit, kdorkoli že je, očitno ne bo današnja malica. Zanimanje za nenavadno ribo, ki ni riba, je počasi bledelo in jata se je začela redčiti. Skupina za skupino je odletela proti kopnemu. Na koncu sva z Julčetom na jadrnici ostala sama. Kit se je počasi oddaljeval.

»Deda Julče, a tile kiti pogosto priplavajo k nam?« sem ga vprašal.

»Eh, Ferdo, na temle svetu sem doživel že deset pomladi in deset zim, pa je tole šele drugi kit, ki sem ga videl v svojem življenju. Menda so enega videli tudi pred tremi leti, ko sem bil ravno na obisku pri sorodnikih.«

»Od kod pa pridejo?« me je zanimalo.

»Priplavajo z juga. Tam jih je več, veš. Največ pa jih je v morjih, ki so tako velika, da jim zlepa ne prideš do konca, in tako globoka, da se tudi kiti ne morejo potopiti čisto do dna. Ljudje jim pravijo oceani.«

»Kaže, da je tale kit zelo radoveden, pa je prišel k nam pogledat, kako se imamo tukaj,« sem pametoval. Ferdo je zavil z očmi, skomignil z rameni, razprl krila in odletel proti odprtemu morju.

Takrat je tudi meni začelo kruliti po želodcu. V daljavi se je občasno na površini še prikazal temen hrbet s plavutjo, sem ter tja je v zrak šinil stožec vodnih kapljic. Kit je počasi plaval proti jugu. Bolj ko se je oddaljeval, glasnejši je bil moj želodec.

»Poglej, poglej, v svojem kratkem življenju sem že videl kita,« sem pomislil in kar naenkrat občutil nekakšen ponos. Zazdelo se mi je, da sem nekaj posebnega.

Vznesenost je trajala le trenutek. Nato se je želodec spet oglasil, lakota je bila prehuda. Še enkrat sem se ozrl v daljavo, potem sem jo mahnil proti smetišču, ki je za galebe pogrnjena miza.

To je bilo moje prvo srečanje z Leonoro. Ko se je po dveh mesecih ponovno prikazala v naši bližini, med mojimi vrstniki ni bilo več tolikšnega zanimanja zanjo.

»Ste slišali, v naših vodah se je spet pojavil kit,« so govorili. Ampak nikomur se ni ljubilo leteti do njega in pasti firbca. Meni pa ta nenavadna riba, ki ni riba, ni dala miru. Odpravil sem se nad morje, da jo poiščem. Prečesal sem že kar dobršen del morske površine, ko sem jo uzrl v daljavi. Pohitel sem k njej. Mirno je ležala tik pod površino morja, le del glave z nosnicami ji je molel iz vode. Grela se je na šibkem zimskem soncu. Usedel sem se na gladino le dober meter od nje. Pogledala me je z ogromnim očesom.

»Živijo!« sem rekel boječe.

Ko je nekoliko dvignila glavo, da bi mi odgovorila, se mi je ustavilo srce. Pomislil sem:

Me bo mar požrla? Saj sploh ne vem, s čim se hrani ... Mogoče pa so prav mladi galebi njen priljubljeni prigrizek.

»Pozdravljen!« je rekla z utrujenim glasom.

»Jaz sem Ferdo,« sem se predstavil. »Kdo si pa ti?«

»Leonora sem. A si kje opazil kakšno jato rakcev ali rib? Strašno sem lačna.«

Uh, očitno ne je galebov, sem pomislil in že se mi je odvalil kamen od srca.

»Nekaj manjših jat rib je tam zunaj. Ampak jih je težko ujeti. Pridi z mano, bova skušala poiskati kakšno.«

V hipu sva postala prijatelja. Potem sva se ves dan potikala po morju. Leonora je neutrudno odpirala svoj gromozanski gobec in zajemala vodo. Ob tem se ji je koža na grlu strašno raztegnila. Zajeto vodo je precejala skozi nekakšne trde dlake, ki so ji visele z zgornjih čeljusti. Kar je ostalo v gobcu, je pogoltnila. Ni bilo veliko, zato je vodo zajemala znova in znova. Jaz sem letel nad njo in jo opazoval. Bila je

neutrudna. Vedel sem, zakaj. Tudi mene je že pošteno grudila lakota. K sreči mi je mimogrede uspelo ujeti ribo ali dve.

Potem se je znočilo. Leonora je počivala. Usedel sem se k njeni glavi.

»Jutri bo boljše,« sem jo tolažil. »Šla bova še višje ob obali.«

»Za silo sem se najedla, ampak dolgo ne bom zdržala ob tako bornem plenu,« je potarnala.

Da bi jo malo zamotil, sem jo povprašal, od kod je prišla. Takrat mi je začela pripovedovati svojo zgodbo:

»Rojena sem bila daleč od tod, v morju, ki je z oceanom povezan le z ozkim prelivom. Očeta nisem poznala. Z mamom se je srečal vsako drugo ali tretje leto, da sta spočela naraščaj, potem sta šla vsak po svoje. To je za mojo vrsto povsem običajno. Dobro se še spomnim dneva, ko sem prišla na svet. V maminem trebuhu sem pred tem rasla skoraj leto dni. Nekega sončnega decembrskega dne je mama odplavala v miren zaliv in se dvignila proti vodni površini. Čutila je, da bo dobila naraščaj. Najprej je iz njenega telesa pokukal moj rep, nato je ven zdrsnilo še celo telo. V maminem telesu je bilo toplo, morje, ki me je nenadoma obdajalo, pa je bilo hladno. Dušilo me je in nagonsko sem čutila, da moram na površino, vendar me mišice še niso ubogale. Skušala sem se pognati z repom, pa je bil še mehek in zmečkan. Vse skupaj je trajalo le nekaj trenutkov, meni pa se je zdelo kot večnost. Mislila sem že, da je z mano konec, ko sem začutila mamine plavuti. S telesom me je potisnila na površino, da sem prvič vdihnila. Kako nov, nenavaden občutek! Olajšanje in odrešitev! Malo sem poprhala in pokihala ... in ponovno vdihnila. Spet in spet sem poskušala plavati. Vsakokrat je šlo bolje, a brez mamine pomoči bi verjetno utonila. Kmalu sem se lahko že sama dvignila na površino po zrak. Takrat me je zgrabila strašna lakota. Stisnila sem se k mami in nagonsko poiskala njen sesek. Krepko, mastno mleko je kar brizgnilo v moja usta. Šele kasneje sem ugotovila, da mi mama s stiskanjem mišic pomaga pri hranjenju, saj kiti ne moremo sesati, kot to počno naši kopenski sorodniki. Mleko mi je res teknilo, vsak dan sem ga popila nekaj deset litrov. Preden sem prišla na svet, je mama obilno jedla, da si je nabrala dovolj zaloga maščobe. Le tako mi je lahko zagotovila dovolj mleka. Pogosto sva se igrali. Takrat še nisem vedela, da me s tem uči, kako naj obvladujem svoje telo, kako naj se vedem in kako naj si poiščem hrano.

Imeli sva se lepo, čas je mineval, jaz pa sem hitro rasla. Vedno bolj poredko sem sesala in vedno več hrane sem po maminem vzoru dobivala s precejanjem

morske vode. Začela sem odhajati na vedno daljše raziskovalne izlete. Ko je nastopilo poletje, sem bila že zelo samostojna. Nič več nisem sesala pri mami. Raziskovala sem morje in spoznavala njegove darove, a tudi pasti, ki nam jih nastavlja.«

Leonora je malo pomolčala, kakor da obuja spomine na tiste lepe čase. Njena pripoved je bila sila zanimiva. Poslušal sem jo z odprtimi usti.

»Ne znam si predstavljati, kako je, če prideš na svet pod morjem,« sem pripomnil.

»Seveda, bučko,« se je zasmejala. »Ti si vendar ptič. Ptiči ste povsem drugačni od kitov. Na *kopnem* se izležete iz *jajc*. Če bi se znašel pod morjem, bi bil v hudi zagati. Za kite pa je to običajno. Narava je poskrbela, da lahko preživimo v morju, čeprav dihamo s pljuči.«

»Ti si pa hudo pametna,« sem posmehljivo rekel malo užaljen. Nič mi ni bil všeč njen pokroviteljski ton. »Koliko pa si sploh stara?«

Takrat ji je postalo malo nerodno, saj se je zavedala, da je še zelo mlada.

»Osmo zimo se potikam po svetu,« je rekla.

Niti približno si nisem predstavljal, ali je to veliko ali malo. Za galebe je to že kar lepa starost, kaj pa za kite?

»Mar to pomeni, da si že odrasla?«

»Skorajda,« je odgovorila nekoliko v zadregi. »Lahko bi že imela svoj naraščaj. Vendar bom rasla in dozorevala vsaj še enkrat toliko časa, kot sem doslej.«

Takrat se mi je zazdelo, da sva kljub razliki v starosti nekako vrstnika. Tudi jaz sem po tihem upal, da si bom kmalu prvič ustvaril družino. Mesec je vzšel nad obzorjem in rimska cesta se je bočila nad nama. Bilo je mraz in galebi nismo ravno nočne ptice. Začel me je premagovati spanec.

»Zaspiva zdaj,« sem rekel. »Jutri morava poiskati več hrane zate.«

»Ti le zakinkaj,« je rekla in se zazrla nekam v daljavo. Našopiril sem se in zaprl oči. Spanec me je premagal v trenutku. Nisem vedel, da Leonora spi le napol. Če bi se popolnoma prepustila spancu, bi nehala dihati in to bi bil njen konec. Narava je kljub vsemu prezrla, da so bili Leonorini predniki kopenske živali.